

8. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיח עמוד ב
ואמר רבי יוסי: יהא חלקי ממני שחושדין אותו ואין בו. אמר רב
פפא: לדידי חשדן ולא הוה בי.

9. משנה מסכת שקלים פרק ג משנה ב
אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא במנעל ולא בסנדל ולא
בתפילין ולא בקמיע שמא יעני ויאמרו מעון הלשכה העני או
שמא יעשיר ויאמרו מתרומת הלשכה העשיר לפי שאדם צריך
לצאת ידי הבריות כדרך שצריך לצאת ידי המקום שנאמר
(במדבר ל"ב) והייתם נקיים מה' ומישראל ואומר (משלי ג')
ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם:

10. שו"ת חתם סופר חלק ו - ליקוטים סימן נט
ודע בני ותלמידי שי' כי כל ימי הייתי מצטער על המקרא הזה
והייתם נקיים מה' ומישראל וב' חובות אלו נקיות מה' יתב'
והנקיות מישראל עמו הם שני רוכבי' צמדים על גבנו ויותר
אפשרי לצאת ידי החוב הראשון היינו ידי שמים יותר הרבה
ויותר מלצאת ידי הבריות כי הם חושבים מחשבות זרות ונושאי'
ונותני' מוזרי' בלבנה ועונשו יותר קשה מאד מאד עד לאין
מספר ממי שאינו יוצא ידי שמים ח"ו והוא מש"ס ס"פ יה"כ
בענין חלול ה' דאין לו כפרה כלל ר"ל ושיעור ח"ה = חלול ה' =
כגון רב דשקיל בשרא ולא יהיב דמי לאלתר ובעו"ה שכיח
בדברי הבריות למדן כזה יעשה דבר זה והוא שגור בפיהם
ואפילו על חשד סברא בעלמא והשתא אי נמי הי' אותו הלמדן
עושה כשורה ויצא ידי שמים בכל יכולתו בחיק האפשרי אלא
שלא נזרע עד שטעו בו אלו שותי שכר ועשאוהו מנגינותם הרי
הוא כבר נלכד במצודתם על זה ידו כל הדווי' והכתוב צווח
הרכבת אנוש לראשנו.

המקור להיות נקיים מישראל

11. תלמוד ירושלמי המודפס בבבלי מסכת שקלים דף ט עמוד א
רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בתורה ובנביאים ובכתובים
מצאנו שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת
ידי המקום בתורה מנין דכתיב והייתם נקיים מה' ומישראל
בנביאים מנין דכתיב אל אלקים ה' וגו' וישראל הוא ידע
בכתובים מנין דכתיב ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם
גמליאל זוגא שאל לרבי יוסי בר רבי בון איזהו המחזור שבכולם
אמר ליה והייתם נקיים מה' ומישראל:

12. במדבר (פרשת מטות) פרק לב פסוק כ - כב
(כ) ויאמר אליהם משה אם תעשון את הדבר הזה אם תחלצו
לפני ה' למלחמה: (כא) ועבר לכם כל חלוץ את הירדן לפני ה'
עד הורישו את איביו מפניו: (כב) ונקבשה הארץ לפני ה' ואחר
תשבו והייתם נקיים מה' ומישראל והייתה הארץ הזאת לכם
לאחזה לפני ה':

13. אור החיים במדבר (פרשת מטות) פרק לב פסוק ו
מה שנתכוונו לטעון כנגד העתיד שאין טורח בדבר כי ה' הוא
עושה נפלאות גדולות לבדו, אמר להם האחיכם יבואו למלחמה
פירוש אמת כי ה' הוא הנלחם להם אבל על כל פנים צריכין
להזדמן במלחמה, והוא מה שדייק יבואו למלחמה ולא אמר
האחיכם ילחמו לומר שעל הביאה בלבד הוא תמה, ויש בזה
סתירה על טענת מלחמה שעברה וגם טענת מלחמה הבאה
בארץ שעל כל פנים כל איש ישראל יש להם יגיעה בדבר, ולמה
יבקשו הם יגיע כפם של ישראל

פרשת פקודי - והייתם נקיים מה' ומישראל

1. שמות (פרשת פקודי) פרק לח פסוק כא
(כא) אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה
עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הפהן:

2. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת פקודי סימן ז
אמר משה יודע אני שישראל רוגנים הם הריני עושה להם
חשבון מכל מלאכת המשכן, התחיל לעשות חשבון עמהם אלה
פקודי המשכן והוא נותן להם חשבון על כל דבר ודבר לזהב
ולכסף ולנחשת וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות
ויהי מאת ככר הכסף לצקת ונחשת התנופה שבעים ככר, עם
שהוא עושה חשבון והולך על כל דבר ודבר שעשויין כסדר בתוך
המשכן שכח אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל שעשה
מהן ויין לעמודין ולא היו נראין, התחיל עומד תמה ואומר עכשיו
ימצאו ידיהם של ישראל עלי לומר שאני נטלתי אותם והוא חוזר
לבוא על כל מלאכה ומלאכה, מיד האיר הקדוש ברוך הוא את
עיניו ותלה עיניו וראה שהיו עשויין ויין לעמודים, התחיל להשיב
להם בקול רם ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה
ויום לעמודים באותה שעה נתפייסו ישראל,

3. מדרש תנחומא (בנבר) פרשת פקודי סימן ז
אלה פקודי המשכן, ולמה עשה עמהם חשבון, והקב"ה מאמינו,
שנאמר לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, ומשה אמר בואו
ועשו עמי חשבון, אלא ששמע משה ישראל מדברים מאחריו
... ומה היו אומרים... ור' חמא אמר לגנאי, היו אומרים ראה
צואר, ראה שוקים, אוכל משל יהודים, ושותה משל יהודים, וכל
מה שיש לו מן היהודים, וחבירו משיבו אדם ששלט על מלאכת
המשכן אין אתה מבקש שיהא עשיר, כיון ששמע משה כך אמר
להן חייכם משהמשכן נגמר אני עושה עמכם חשבון, שנאמר
אלה פקודי המשכן וגו'.

4. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ט עמוד א
ת"ר: אין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם
הגזברין, ואף על פי שאין ראייה לדבר - זכר לדבר, שנאמר: ולא
יחשבו את האנשים אשר יתנו את הכסף על ידם לתת לעושי
המלאכה כי באמונה הם עושים.

5. שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רנז סעיף ב
ואין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם
הגזברים, שנאמר: ולא יחשבו את האנשים אשר יתנו את
הכסף על ידם לתת לעושי המלאכה, כי באמונה הם עושים
(מלכים ב, יב, טז)

6. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קי עמוד א
וישמע משה ויפל על פניו, מה שמועה שמע? - אמר רבי שמואל
בר נחמני אמר רבי יונתן: שחשדוהו מאשת איש, שנאמר ויקנאו
למשה במחנה. אמר רבי שמואל בר יצחק: מלמד שכל אחד
ואחד קנא את אשתו ממשה, שנאמר ומשה יקח את האהל
ונטה לו מחוץ למחנה.

7. דברים (פרשת דברים) פרק א פסוק יב
(יב) איכה אשא לבדי טרַחְמִים ומשאָכִים וְרִבְיָכֶם:

ומשאכם - מלמד שהיו אפיקורסין. הקדים משה לצאת, אמרו,
מה ראה בן עמרם לצאת, שמא אינו שפוי בתוך ביתו. איחר
לצאת, אמרו, מה ראה בן עמרם שלא לצאת, מה אתם סבורים,
יושב ויועץ עליכם עצות רעות וחושב עליכם מחשבות:

21. הון עשיר מסכת אבות פרק א משנה ז

הרחק משכן רע. שיש לו עין הרע, אעפ"י שכל שאר מעשיו הם טובים, כי אמרו ז"ל (ב"מ קז ב) שצ"ט מק' מתים מעין הרע, ומדה גרועה זאת א"א להוציאה מאדם המוטבע בה, לכן צריך להרחיק ממנה שלא לעמוד במקום סכנה:

22. רש"י במדבר (פרשת פינחס) פרק כו פסוק ה

(ה) משפחת החנכי - לפי שהיו האומות מבזין אותם ואומרים מה אלו מתיחסין על שבטיהם, סבורין הם שלא שלטו המצריים באמותיהם, אם בגופם היו מושלים קל וחומר בנושיותיהם, לפיכך הטיל הקדוש ברוך הוא שמו עליהם, ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה, לומר, מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזה הוא שמפורש ע"י דוד (תהלים קכב ד) שבטי יה עדות לישראל. השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם, לפיכך בכלום כתיב החנכי הפלואי, אבל בימנה לא הוצרך לומר משפחת הימני, לפי שהשם קבוע בו ויו"ד בראש וה"א בסוף:

23. משנה מסכת אבות פרק ב משנה ד

הלל אומר אל תפרוש מן הצבור ואל תאמן בעצמך עד יום מותך

24. תלמוד ירושלמי מסכת שבת פרק א הלכה ג

מעשה בחסיד אחד שהיה יושב ושונה אל תאמן בעצמך עד יום זקנותך. כגון אני. אתת חדא רוחא ונסיתיה. ושרי תהי ביה [דף ח עמוד ב] אמרה ליה לא תצוק רוח אנא אזול ואישתני לחברך:

הזהירות של עוסקים בצרכי ציבור

25. תלמוד בבלי מסכת יומא דף לח עמוד א

גמרא. תנו רבנן: בית גרמו היו בקיאיין במעשה לחם הפנים ... ועל דבר זה מזכירין אותן לשבח: מעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם, שלא יאמרו ממעשה לחם הפנים זה ניזונין, לקיים מה שנאמר והייתם נקים מה' ומישראל.

26. טור יורה דעה הלכות צדקה סימן רנז

גבאי צדקה הכשרים אין מדקדקין אחריהם ומ"מ כדי שיהיו נקיים מהשם ומישראל טוב להם שיתן חשבון

27. ב"ח יורה דעה סימן רנז

זה לא נמצא בפוסקים ואולי למדו ממשה רבינו ע"ה שנתן חשבון בנדבות המשכן כי מי כמוהו נאמן ביתו ונתן חשבון כדי שיהא נקי מהשם ומישראל:

28. רמ"א יורה דעה הלכות צדקה סימן רנז סעיף ב

הגה: ומ"מ כדי ש יהיו נקיים מה' ומישראל, טוב להם ליתן חשבון (טור).

סיכום קצר:

פרשת פקודי פותחת בפירוט מסודר של ההוצאות לבניית המשכן. משה נצרך לעשות חשבון משום שהיו בעם כאלו שחשדו במשה שלקח לעצמו. חובתו של אדם להיות נקי מה' ומישראל, גם בחשד רחוק עדין על האדם להתאמץ להיות נקי מכל חשד. שלושה טעמים לציווי להיות נקי מישראל: 1. אנו שולחיו של מקום ותפקידנו להיות מוסריים למהדרין. 2. האדם מושפע לשלילה כאשר חושבים עליו מחשבות רעות. 3. אדם שזהר מכל חשד מציל עצמו מכישלונות רחוקים.

14. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף יח עמוד ב

אמר רבי ראובן בן איצטורבילי: אין אדם נחשד בדבר אלא אם כן עשאו, ואם לא עשה כולו - עשה מקצתו, ואם לא עשה מקצתו - הררה בלבו לעשותו, ואם לא הררה בלבו לעשותו - ראה אחרים שעשו, ושמח. מתיב רבי יעקב: ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על ה' אלקיהם - התם להכעיס הוא דעבוד. תא שמע: ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה', רב שמואל בר יצחק אמר: מלמד שכל אחד קינא לאשתו ממהה! - התם משום שנאה הוא דעבוד. תא שמע, אמר רבי יוסי: יהא חלקי עם מי שחושדין אותו בדבר ואין בו. ואמר רב פפא: לדידי חשדון ולא הוה בי! - לא קשיא; הא - בקלא דפסיק, הא - בקלא דלא פסיק. וקלא דלא פסיק עד כמה? אמר אביי: אמרה לי אם: דומי דמתא יומא ופלאגא. והני מילי - דלא פסק ביני ביני, אבל פסק ביני ביני - לית לן בה. וכי פסק ביני ביני - לא אמרן אלא דלא פסק מחמת יראה, אבל פסק מחמת יראה - לא. ולא אמרן אלא דלא הדר נבט, אבל הדר נבט - לא. ולא אמרן אלא דלית ליה אויבים, אבל אית ליה אויבים - אויבים הוא דאפקוה לקלא.

שלושה הסברים בטעם החשיבות לצאת ידי ישראל

15. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד א

אביי אמר: כדתניא, ואהבת את ה' אלקיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו!

16. נתיבות עולם נתיב אהבת השם פרק ב

ויש לדעת כי דבר זה הוא עצם ישראל שיתקדש שמו הגדול על ידם דכתיב ויאמר עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ולכך ישראל בגלותם בין האומות ראוי שיהיו נזהרים בדבר זה שיהיה שם שמים מתקדש על ידם ואז השם ית' מתפאר על ידם עד שמקיים בהם ויאמר עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. וכבר אמרנו כי קידוש השם הוא ענף מן אהבת השם

17. שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעא סעיף ח

חצר שיש לו שני פתחים משני רוחות, צריך להדליק בשתיהן מפני החשד; ואם שני הפתחים ברוח אחד (והם בבית אחד) (כל בו) די לו באחד מהם.

18. תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת מועד קטן פרק ב דף פא טור ב/ה"ב

רבי יניי קטף כרמיה במועדא חמוניה כל עמא וקטפון בתריה בשתא חוריתא שבקיה ויבש ילפון מקלקלתא ומתקנתא לא ילפון

19. חדושי הריטב"א מסכת מועד קטן דף יב עמוד ב

אמרין עלה בירושלמי ילפי' מקלקלתא ולא ילפי' מתקנתא, כלומר בני אדם קרובים ללמוד מן הדברים המקולקלים יותר מן הדברים ההגונים והמתוקנין ולכך יש לו לאדם חשוב ליזהר במעשיו מאד.

20. משנה מסכת אבות פרק א משנה ז

נתאי הארבלי אומר הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע ואל תתיאש מן הפורענות:

שבת שלום!

